

Inrichtingsplan natuurontwikkeling Landgoed Meestershuis Winterswijk-Huppel

Jan Stronks, Staring Advies, 21-06-2022

Inleiding

De eigenaar van Landgoed Meestershuis te Winterswijk-Huppel wil op een agrarisch perceel van dit landgoed natuur ontwikkelen. In dit plan worden de beoogde inrichting en het toekomstige beheer van dit perceel beschreven. In figuur 1 is de topografische ligging van dit perceel weergegeven. Door de geringe oppervlakte en de geïsoleerde ligging van dit perceel is de betekenis voor de lokale landbouw gering. Het doel van de geplande natuurontwikkeling is om de belevingswaarde, de natuurwaarde en de landschappelijke waarde van het perceel te verhogen.

Figuur 1. Topografische ligging van het in te richten perceel.

Huidige situatie

In figuur 2 is de huidige situatie van het in te richten perceel en directe omgeving weergegeven.

Figuur 2. Luchtfoto van het in te richten perceel en de directe omgeving.

Het in te richten perceel betreft het perceel dat in figuur 2 als “intensief gebruikt grasland” is aangeduid. Dit perceel heeft een oppervlakte van ongeveer 0,75 hectare. In het verleden is dit perceel groter geweest, maar doordat op verschillende plekken in het perceel langs de randen bos is aangeplant is het kleiner geworden. Op diverse plekken zijn door deze ontwikkeling mooie bosmantels, geleidelijke overgangen van lage vegetatie naar opgaande bomen, ontstaan. Rond het in te richten perceel komt vooral bos voor. Langs de noordzijde is het open en grenst het perceel aan een A-watergang. Aan de zuidoostzijde grenst het perceel aan het erf van de eigenaar.

Landschap

De projectlocatie en de omgeving maken deel uit van het oude hoevenlandschap. Uit de figuren 3, 4, 5 en 6 is de landschappelijke ontwikkeling in de afgelopen 170 jaar af te lezen. Duidelijk is dat in deze periode de kleinschaligheid, het aantal landschapselementen en het aantal wegen en paden in de omgeving flink is afgenomen.

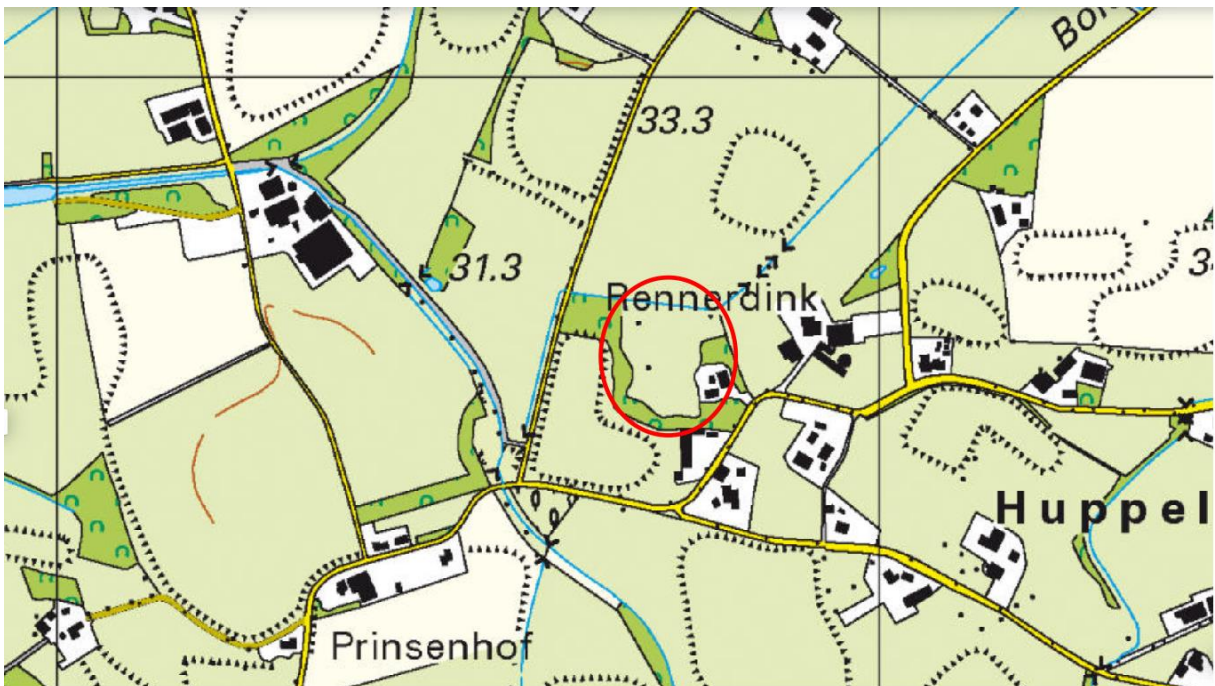
Figuur 3. Topografische kaart 1850 (bron: topotijdreis.nl).

Figuur 4. Topografische kaart 1900 (bron: topotijdreis.nl).

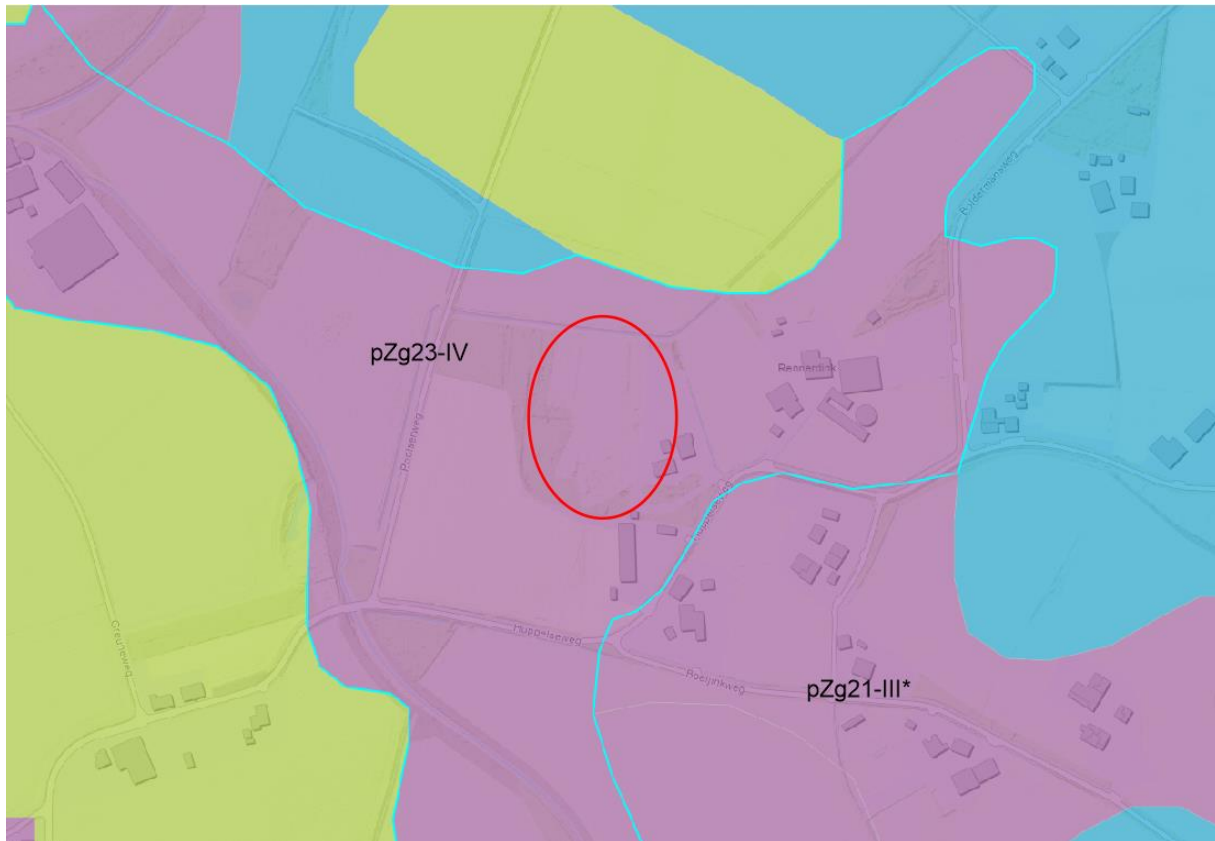
Figuur 5. Topografische kaart 1950 (bron: topotijdreis.nl).

Figuur 6. Topografische kaart 2020 (bron: topotijdreis.nl).

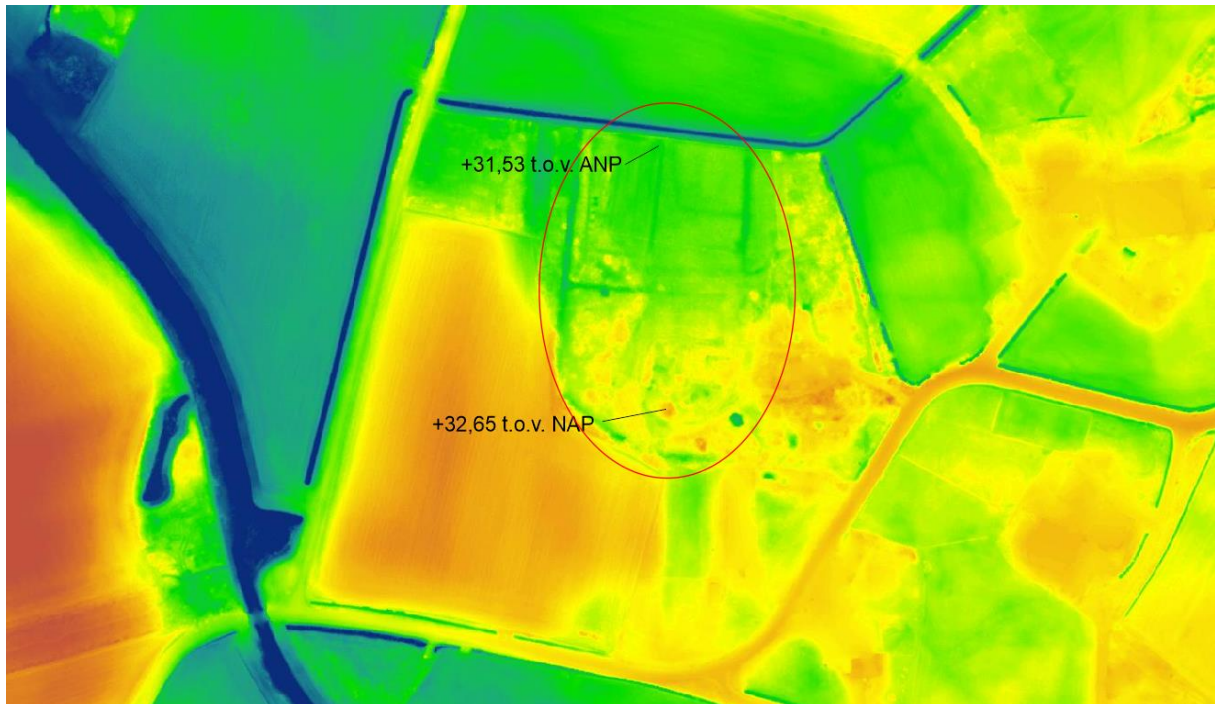
Bodem en hoogteligging

Het bodemtype op de projectlocatie betreft pZg23. Dit is een beekerdgrond welke bestaat uit kalkloos zand. Op de locatie is sprake van grondwatertrap IV, dat wil zeggen dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand niet hoger reikt dan tot 40 cm onder maaiveld. De gemiddeld laagste grondwaterstand bevindt zich op een diepte van 80 tot 120 cm. In figuur 7 is de bodemkaart voor de locatie en omgeving opgenomen.

Figuur 7. Bodemkaart (bron: geoportaal.gelderland.nl).

In figuur 8 is de hoogtekaart opgenomen. Het hoogste punt van het in te richten perceel is gelegen in de zuidelijke helft op een hoogte van circa 32,65 meter boven N.A.P. Het laagste punt van het in te richten perceel is gelegen in de noordelijke helft op een hoogte van circa 31,53 meter boven N.A.P. Gemiddeld is de hoogteligging van de noordelijke helft van het perceel ongeveer 40 cm lager dan de zuidelijke helft.

Figuur 8. Hoogtekaart (bron: ahn.arcgisonline.nl).

Uitgangspunten inrichting en beheer

De uitgangspunten voor het ontwerp zijn:

- Ontwikkeling van een terrein met een hoge waarde wat betreft biodiversiteit, beleving en landschap.
- Het terrein sluit landschappelijk en ecologisch goed aan bij de directe omgeving en vormt een waardevolle aanvulling op de ecologische infrastructuur van opgaand hout, watergangen en bermen in de ruime omgeving.
- Optimale beleving vanaf het erf aan de oostzijde.
- Opwekking zonne-energie.
- Beperkte beheerinspanning in de toekomst.

Inrichting

In figuur 9 is de plantekening opgenomen.

Figuur 9. Plantekening.

Hieronder volgt een toelichting op de verschillende onderdelen van het plan.

Ontwikkeling bloemrijk grasland. Hier vindt geen inrichting plaats. Door beheer wordt de huidige monotone grasmat in een periode van 10 tot 20 jaar omgevormd in bloemrijk grasland.

Aanleg poelen. Met een graafmachine worden de poelen uitgegraven. Beide poelen hebben een diepte van 180 centimeter ten opzichte van het maaiveld ter plekke. De verwachting is dat de zuidelijke poel in zeer doge zomers droog valt. De noordelijke poel zal alleen in uitzonderlijk droge zomers mogelijk droog vallen. De oppervlakte van beide poel samen is ongeveer 1500 m². Bij het aanleggen van de poelen komt ongeveer 525 m³ teelaarde en 1400 m³ zand vrij. De vrijkomende grond wordt afgevoerd.

Ontwikkeling schraal grasland. Als inrichtingsmaatregel wordt hier de voedselrijke teelaarde afgegraven. De dikte van deze laag is ongeveer 35 centimeter. Deze laag wordt afgegraven met een kraan voorzien van een "gladde" bak, waarbij achteruit gewerkt wordt. Over de afgegraven delen wordt niet met machines gereden. Op de overgang naar het bloemrijke grasland wordt een talud aangehouden van gemiddeld 1:7. De vrijkomende grond wordt afgevoerd. De oppervlakte van het

schraal grasland is circa 2900 m². In totaal wordt circa 1000 m³ teelaarde ontgraven. Na het grondwerk wordt het ontgraven deel plaatselijk ingezaaid met vers maaisel afkomstig van een bloemrijk schraal grasland uit een natuurgebied in de omgeving.

Aanleg hoogstam boomgaard. De oppervlakte van deze boomgaard is circa 1400 m². In totaal worden hier 11 fruitbomen aangeplant, van nog nader te bepalen soorten. Hierbij worden oude rassen aangeplant. Deze zijn over het algemeen beter bestand tegen plagen en ziektes dan moderne productieve rassen. Het aanplanten van oude rassen draagt bovendien bij aan het behoud van deze soorten.

Aanplant meidoornhaag. De lengte van deze haag is 125 meter. Per strekkende meter worden hier 4 stuks bosplantsoen (eenstijlige meidoorn) met een lengte van 60-100 cm per strekkende meter geplant. In totaal worden 500 stuks bosplantsoen geplant.

Ontwikkeling struweelrand. De oppervlakte van deze rand is circa 350 m². Ongeveer 60% van deze rand wordt beplant met groepjes struikvormende soorten. De volgende soorten en aantallen worden geplant: eenstijlige meidoorn 25 st., sleedoorn 25 st., hondsroos 25 st. en braam (stekken uit de omgeving) 25 st. Bij de aanplant vindt groepsgewijze menging plaats, waarbij circa 5 stuks van dezelfde soort bij elkaar geplant worden. Dit om te voorkomen dat één soort gaat overheersen.

Plaatsing zonnepanelen. Op de tekening is een zonnepaneelveldje ingetekend van 200 m². De exacte grootte is nog niet bekend, maar groter dan deze oppervlakte wordt het niet, mogelijk wel kleiner. De panelen zullen niet meer dan 100 cm boven het maaiveld uitsteken.

Ontwikkeling braamstruweel. Ten oosten, westen en zuiden van het zonnepaneelveldje is de ontwikkeling van enkele braamstruweeltjes gepland. Naast een belangrijke ecologische functie hebben deze ook de functie om het zonnepaneelveldje aan het zicht te onttrekken. Op de locaties van de te ontwikkelen braamstruwelen worden takkenrillen aangelegd. Daartussen worden 25 stuks bramenstekken afkomstig uit de omgeving aangeplant.

Aanleg vleermuiskelder. De afmetingen van deze kelder ten behoeve van de overwintering van vleermuizen heeft een vloeroppervlakte van circa 2,5 x 6 meter. De vloer bestaat uit veeroosters met een lengte van 2,5 meter. De bovenkant van de vloer ligt 40 cm beneden maaiveld. Op de vloer worden muren gemetseld met betonstenen tot 2 meter hoogte, waarbij ruimte voor een deur wordt uitgespaard. Bij de ingang wordt naast de deur aan de binnenzijde nog een muur haaks op de buitenmuur geplaatst, zodat er een lichtsluis ontstaat. Bovenop worden veeroosters gelegd met een lengte van 2,5 meter. Daaroverheen wordt worteldoek gelegd en vervolgens wordt de kelder afgedekt met minimaal 1 meter grond. Langs de muren aan de buitenzijde wordt grond met een talud van circa 1:1 aangebracht. Vleermuizen hebben toegang tot de kelder via een spleet van 2 cm breedte boven de deur. Als deze spleet te breed is kunnen marters naar binnen, met de kans op predatie van eventueel aanwezige vleermuizen. De opgebrachte grond wordt beplant met 25 stuks hondsroos met een lengte van 60 tot 100 cm.

Beheer

Bloemrijk grasland. De eerste 10 jaar jaarlijks twee keer maaien en het maaisel afvoeren. Het maaien het liefst gefaseerd uitvoeren. Daarna, afhankelijk van de afname van de grasproductie, eens per jaar maaien in augustus, waarbij voedselrijkere delen eventueel in het voorjaar nog een keer gemaaid worden. Regelmatig (ongeveer eens per 3 jaar) bekalking toepassen met een langzaam werkende kalkstof, omdat bij verschraling van graslandpercelen op zandgrond verzuring optreedt.

Poelen. De eerste jaren eventuele opslag van bomen op de oevers uittrekken. Periodiek gefaseerd de oevers maaien indien de vegetatie te weelderig wordt. De poelen periodiek opschonen indien deze te ver (>50%) dichtgroeien.

Schraal grasland. De eerste jaren eventuele opslag van bomen uittrekken. Jaarlijks maaien en het maaisel afvoeren in augustus waarbij verspreid stukjes (ca. 10%) ongemaaid blijven. De eerste jaren kunnen delen met een zeer ijle begroeiing overgeslagen worden. Regelmatig (ongeveer eens per 3 jaar) bekalking toepassen met een langzaam werkende kalkstof, omdat bij verschraling van graslandpercelen op zandgrond verzuring optreedt.

Boomgaard. Eventueel afgestorven bomen vervangen. De eerste drie jaar bij droogte de bomen van water voorzien. De appel- en perenbomen eens per twee jaar snoeien. Het gras in de boomgaard als bloemrijk grasland beheren of extensieve begrazing met enkele schapen toepassen waarbij de stammen van de jonge bomen beschermd worden tegen vraat. Rond de bomen jaarlijks compost opbrengen, waarbij enige ruimte (circa 15 cm) rond de stam wordt vrijgelaten, waardoor schade aan de stam door knaagdieren en schimmels wordt voorkomen.

Meidoornhaag. Eventueel afgestorven plantgoed vervangen. Jaarlijks knippen of scheren. Dit moet na 15 juli gebeuren om broedende vogels in de heg niet te verstoren. Ook kan de haag eens per twee jaar geknipt of geschoren worden, bij voorkeur gefaseerd. Bijvoorbeeld het ene jaar de ene helft en het erop volgende jaar de andere helft.

Ontwikkeling struweelrand. Periodiek te hoog opschietende delen (hoger dan ca. 3 meter) terug snoeien.

Zonnepaneelveld. Te hoog opschietende kruiden afmaaien indien deze schaduw werpen op de zonnepanelen.

Braamstruweel. Het beheer kan beperkt blijven tot het terug snoeien van te hoog (hoger dan ca. 2 meter) opschietende spontane boomopslag in het struweel.

Vleermuiskelder. De ruimte voor de toegangsdeur vrijhouden van te ver uitgroeiende bomen en struiken.